

Unge Høyres Landsforbund

Lovende fremtid
Unge Høyres Utdanningsprogram

Forord

En helhetlig utdanningspolitikk

Da programkomiteen for utdanning ble satt ned av landsstyret, var det for å gi Unge Høyre en systematisk og helhetlig utdanningspolitikk. Unge Høyres skolepolitikk skal kunne gjelde fra man som seksåring går inn i klasserommet med en altfor stor sekk med refleks på, til man er ferdig med sin høyere utdanning og er på vei ut i næringslivet.

Vi håper vi har bidratt i så måte. Komiteen har bestått av: Bénédicte Røer, Hermod Arne Ramfjord, Monica Molvær, Martin Kravik Solheim, Lene Theodorsen og undertegnede. I perioden har komiteen til sammen hatt to glimrende sekretærer og politiske rådgivere i Odd Sevje og Ida Berg-Johnsen.

Vårt ønske har vært å skape grunnlaget for det som er Unge Høyres utdanningspolitikk.

Komiteen har villet gjøre programmet så kort som mulig. Ikke fordi temaet mangler relevans – snarere tvert imot. Temaet er for viktig for å gjøre programmet utilgjengelig med svada som hovedtekst. Temaet er for viktig for å gjøre det politiske innholdet upresist med lange formuleringer. Temaet er for viktig til å gjenta tidligere vedtatt politikk. Vi har etterstrebet å fylle våre sytten sider med ny og konkret politikk. Det skal aldri være noen tvil om hva Unge Høyre mener.

I tillegg til dette har komiteen fungert som redaksjon for en elektronisk debattbok med eksterne bidragsyttere. I denne har vi forsøkt å samle interessante personer med sterke meninger for å stimulere til debatt i organisasjonen Unge Høyre. Boken passer også for eksternt bruk.

Vårt programarbeid har bestått av mye uenighet og gode diskusjoner. Det er vi glade for. Nå når programmet blir utsendt til debatt i fylkene, gleder vi oss til å høre responsen fra en organisasjon som aldri legger skjul på hva den mener om fremlagte politiske dokumenter.

Kjør debatt!

På vegne av komiteen,

Stefan Heggelund
Sentralstyremedlem i Unge Høyre.

Verdiene

Følgende verdier legger grunnlaget for Unge Høyres skolepolitikk.

Vurdering og åpenhet

Skolen er virkemiddelet vi har til å gi folk like muligheter og Norge en sikker fremtid. Derfor må standardene vi setter for evaluering og innsyn være strenge. Unge Høyre vil at skolen jevnlig skal gjennomgå en vurderingsprosess. Lærerne skal vurderes etter gitte evalueringskriterier to ganger i året. Skolens undervisningsmetoder skal alltid behandles resultatmessig.

Den mest effektive måten å finne ut om ens undervisningsmetode fungerer på er ved å teste elevene. Alle elever skal fra første klasse i grunnskolen ved slutten av hvert semester gjennomgå en ferdighetsmåling. Åpenhet om utdanningsinstitusjonene er et viktig prinsipp i et demokrati. Resultatene til hver enkelt skole skal derfor offentliggjøres.

Krav og innsats

Å stille krav til skolen betyr at vi må forvente noe av elevene som går der. Det er unaturlig å ikke kreve innsats fra barn hvis læringsevne er på topp. Unge Høyre mener at å bruke strengere krav i alle deler av utdanningen, men spesielt på barne- og ungdomstrinnet, er å utnytte de ressursene barn og ungdom faktisk har til å lære. Læringen skal begynne fra første dag på skolen.

Å stille krav til skolen er ikke ensbetydende med at man utelukkende skal forvente noe av elevene. Elever og foreldre har en rett til at den offentlige skolen leverer.

Inkludering og disiplin

Norsk skole skal være inkluderende. Anti-mobbearbeid har hatt effekt og skal videreføres. Mobberer må alltid vike til fordel for offeret. Unge Høyre mener at spesielt lite disiplinerte barn skal ha egne programmer.

Religionsnøytralitet

I opplæringsloven står det i dag om grunnskolen: *Grunnskolen skal i samarbeid og forståing med heimen hjelpe til med å gi elevane ei kristen og moralsk oppseding, utvikle evnene og føresetnadene deira, åndeleg og kroppsleg, og gi dei god*

allmennkunnskap, slik at dei kan bli gagnlege og sjølvstendige menneske i heim og samfunn. Intet moderne samfunn kan akseptere en slik formålsparagraf for utdanningssystemet. Alternativet er ikke en annen religiøs formålsparagraf, men en religionsnøytral formålsparagraf. Unge Høyre ønsker å fjerne den kristne formålsparagrafen i skolen.

Institusjonsfrihet og konkurranse

Det er meningsløst at engasjerte lærere ikke kan starte private skoler og ved hjelp av staten tilby dette som et gratis tilbud. Norsk skole har vist at den er avhengig av konkurranse fra det private. Mangfold og konkurranse skaper et bedre utdanningssystem, og vi må ha et fullstendig frislipp av friskoler på alle trinn. For å sikre rettferdig konkurranse ønske Unge Høyre utfordringsrett for private aktører i samtlige ledd i utdanningsløpet. Det skal selvsagt være mulig å ta utbytte av friskoler, men det forutsetter en kvalitetssikring av undervisningsopplegget, og jevnlig kontroll.

Lokalt fokus med grunnlag i elevrettigheter

Unge Høyre mener avgjørelser tas best av de som til daglig er nær og jobber med en problemstilling. Når fylkeskommunen legges ned skal kommunene ta over ansvaret for de videregående skolene. Ansvarsflyttingen skal ikke gå utover elevenes rettigheter, spesielt retten til fritt skolevalg.

Verdiene i praksis

Grunnskolen

Kunnskapsbasert inndeling

Unge Høyre mener alle elever har rett til undervisning tilpasset sitt nivå. For at elevene skal kunne begynne i første klasse må de gjennomføre en nasjonal kunnskapstest for å kartlegge deres ferdigheter. Alle elever skal inndeles i grupper etter ferdighetsnivå i de enkelte fag. Elevene skal kunne bytte nivå på bakgrunn av løpende vurderinger. Alle elever og foresatte skal ha krav på å få skriftlige tilbakemeldinger om elevenes kunnskaper, ferdigheter og innsats i de ulike fagene fra første klasse på barneskolen.

Flere timer og satsning på realfag

Unge Høyre vil ha en mer omfattende grunnskole. Grunnskolen bør derfor utvides med ti timer i uken. På ungdomsskolen skal man også kunne velge bort formgivningsfag til

fordel for basisfag. Det skal være et mål at alle kommuner tilbyr frivillig sommerskole for alle trinn på grunnskolen.

En nyttig skolefritidsordning

Unge Høyre vil at alle elever skal ha like muligheter. Vi vet i dag at det er barn av foreldre med høy utdanning som gjør det best på skolen. Unge Høyre vil at skolene skal legge til rett for og oppfordre frivilligheten til å arrangere leksehjelp for elevene.

Eliteskole for barn

Hvis man streber etter en skole der å stille krav blir sett på som noe positivt må man tidlig belønne de som oppfyller kravene, men også de som viser ekstraordinære talenter. I dag er norsk grunnskole et sted der det ikke er lov til å være flink. Spesielt intelligente barn kan ikke bli satt til å tegne en tegning når de er ferdig med matematikkoppgavene sine. En skole som behandler talentene sine slik har allerede spilt fallitt. Dersom Norge skal være best på utdanning må vi også kunne tilby undervisning til de eksepsjonelt sterke elevene som har nådd et så høyt mestringsnivå at det ikke er tilfredsstillende for dem å gå på en skole uten spesialoppfølging og spesialpedagogikk. Unge Høyre vil derfor opprette en eliteskole for spesielt begavede grunnskolebarn.

Krav til innsats

For å forhindre at overgangen fra ingen karakterer til karakterer blir for stor skal man begynne med karakterer i fagene matematikk, engelsk og norsk fra femte klasse på barneskolen. I syvende klasse skal karakterene være gjeldene for inntak på ungdomsskolen.

For å kunne avansere til ungdomsskolen kreves det ståkarakter i alle fag. Det skal gjennom hele 7. trinnet settes inn et ekstra fokus på at alle elever skal ha ferdighetene som er nødvendig for å avansere, og det skal i tillegg tilbys sommerskole hvor de kan forbedre sitt snitt. Tilfredsstillt man likevel ikke kravene må man ta hele syvende klasse om igjen.

Respekt for sidemålet

Grunnlaget for større språkforståelse bør legges allerede på barneskolen. Sidemålet bør brukes aktivt i de ulike fagene.

Dette endrer allikevel ikke Unge Høyres syn på sidemålsundervisningen. I åttende klasse skal sidemålsundervisningen være valgfri til fordel for et annet fag.

Relevant språkutdanning

I en mer globalisert verden er det viktig at vi kan flere språk enn norsk og engelsk. Jo yngre man er, jo mer disponert er man for å lære seg flere språk. Undervisning i andre fremmedspråk skal være obligatorisk fra tredje klasse. Skolene skal ha kompetanse til å undervise i fransk, tysk og spansk. I tillegg skal det være mulig å spesialisere seg mot andre språk.

Mangfold av ungdomsskoler

For Unge Høyre er fritt skolevalg et viktig prinsipp. Det er ingen gode argumenter for at man ikke også på ungdomsskolen skal få kunne velge hvilken skole man skal gå på. Fritt skolevalg skal innføres på ungdomsskolen. Dette vil også gjøre at ungdomsskoler kan spesialisere seg mer på egen pedagogikk og fagretninger. Fritt skolevalg skaper mangfold – også på ungdomsskolen.

Lærervurdering i ungdomsskolen

Unge Høyre mener at også ungdomsskolen skal ha dyktige lærere det blir stilt krav til, og vil derfor innføre lærervurdering fra åttende klasse.

Videregående skole

Elevmakt

Unge Høyre ønsker å gi elever makt over sin egen skolehverdag av to årsaker. For det første er det elevene som er de daglige brukerne av skolen. Fornøyde brukere som trives sikres ved innflytelse, påvirkning og følelsen av å kunne forbedre sin egen situasjon. For det andre er det en viktig del av elevers modningsprosess å måtte ta avgjørelser og ta konsekvensen av disse.

Med en slik innfallsvinkel innser Unge Høyre at elevrådet er et viktig organ, men at denne ordningen langt fra er tilstrekkelig for å vise elevene tillit. Elevrådsordningen har vært uforandret siden 1964. Unge Høyre mener det skal utredes hvordan ordningen kan bli mer slagkraftig.

Enkeltelever må aktivt melde seg inn i landsomfattende organisasjoner for at disse skal motta statsstøtte basert på medlemsmassen.

Det avgjørende er allikevel at elevmakten skal ligge hos den enkelte elev.

Elevdemokrati er viktig, men det er ikke viktigere enn at hver enkelt har mulighet til å

forme egen hverdag. Unge Høyre mener følgende tiltak styrker elevens makt over egen skolehverdag:

- prøvetimer med elevene og tilbakemeldinger fra disse skal tillegges vekt i ansettelsesprosessen av lærere
- jevnlig, avgjørende vurdering av de lærerne man har
- lovfestet rett til fritt skolevalg
- større mulighet til å velge fagretninger ut ifra egne interesser
- styrke rådgivningstjenesten
- mulighet til å fullføre videregående utdanning på under normalt tid
- mulighet til å ta høyskole/universitetsfag mens man fremdeles går på videregående

Poengsystem ved inntak til høyere utdanning

I dag mottar man ekstrapoeng for å velge realfag. Denne ordningen fungerer som en gulrot for at flere skal velge fagene ordningen innebærer. Unge Høyre er enig i at det er for få som velger realfag. Derimot tror vi ikke at flere blir interessert i en fagretning kun fordi de oppnår flere poeng ved fullført videregående. I tillegg mener vi det er galt å gi fordeler til mennesker kun fordi de har spesifikke faglige interesser andre ikke har. Dessuten kan ordningen gjøre at mange velger fagene på grunn av poengene og mister derfor timer i fag som er mer relevant for sin senere utdanning. Unge Høyre mener derfor at ordningen med ekstrapoeng for valg av realfag skal avskaffes.

Fritt skolevalg

Unge Høyre ønsker å lovfeste retten til fritt skolevalg. Ordningen skal være landsdekkende. Det frie skolevalget skal gjelde gjennom alle årene på videregående. Dette betyr at man ikke nødvendigvis er sikret plass ved en og samme skole gjennom hele videregående. Ved inntak i løpet av videregående utdanning er det karakterene en oppnår på videregående som skal være gjeldende.

Eksamen og vurdering

Unge Høyre er for karakterer. Vi mener karakterer gir en objektiv fremstilling av elevenes kunnskapsnivå, i tillegg til at det er den mest praktiske ordningen for inntak til videre utdanning. I tillegg til karakteren ønsker Unge Høyre at læreren skal gi en

god begrunnelse for karaktersettingen. For å unngå trynefaktor skal alle prøver vurderes anonymt ved at elevene mottar et elevnummer ved skolestart. Det skal være lettere å klage på karakteren.

For at eleven skal ha en reell sjanse til å forbedre seg og sin karakter i løpet av et semester skal det i skriftlige fag med oppgaveinnleveringer gjennomføres en mappeevaluering. Elevene har gjennom semesteret mulighet til å forbedre sin mappe etter evalueringer fra sin lærer. Endelig mappe karaktersettes. Dette skal ikke erstatte eksamen som vurderingsform.

Eksamen skal gjennomføres i samtlige skriftlige fag på alle trinn i tillegg til én eksamen i ett muntlig fag.

Kontakt med samfunn og næringsliv

Unge Høyre ønsker større samarbeid mellom skoler, frivillige organisasjoner og næringsliv. Dette vil bidra til at elevene får relevant kunnskap om samfunn og næringsliv.

Fag- og yrkesopplæring

Kjønnskvoltering til yrkesfag

I dag har fylkeskommunen lov til å benytte seg av moderat kjønnskvoltering ved inntak til videregående utdanningsprogram på videregående trinn 1 eller på et programområde på videregående trinn 2 eller 3 og ved fordeling av lærlinger og lære kandidater. Kunnskap og kvalifikasjoner skal prioriteres foran ytre irrelevante karakteristika. Unge Høyre ønsker derfor å fjerne denne paragrafen fra Opplæringslova.

Flere lærlingplasser

Å få lærlingplass er ingen rettighet. Allikevel er mangelen på lærlingplasser i Norge akutt. Ved begynnelsen av hvert høstsemester hører vi om et stort antall lærlinger som enda ikke har mottatt plass. I en slik sammenheng virker det absurd at lærlingbedrifter må betale arbeidsgiveravgift for lærlingene de ansetter. Unge Høyre ønsker å fjerne denne skatten på utdanning for yrkeselevene.

I tillegg til dette ønsker Unge Høyre et elev- og lærlingombud i hvert fylke. Elev- og lærlingombudet er viktig for å informere lærlingene om deres rettigheter og plikter, samtidig som det forsikrer at lærlingene får den opplæringen de skal ha.

Innen de fagene hvor det er vanskelig å få lærlingplass, skal det være mulig for flere bedrifter å gå sammen for å ansette én lærling. I et slikt system må lærlingen ha en veileder i hver enkelt bedrift.

Kompetanse i lærebedriftene

I dag skal bedriftene selv rapportere inn til fylkeskommunen hvordan opplæringen går for seg. Det er fylkeskommunen som eventuelt gir instruksjoner på hvordan denne rapporteringen skal foregå. Rapporteringen varierer derfor veldig og mange bedrifter bryr seg heller ikke med rapporteringen. Ingen kan forvente at bedriftene skal kjenne til opplæringslova like godt som fylkeskommunen. Unge Høyre mener derfor at fylkeskommunen bør ansvarliggjøres og at den må gjøre en aktiv henvendelse mot bedriftene for å motta slike rapporter.

Fylkeskommunen skal tilrettelegge pedagogisk opplæring for instruktørene i lærebedriftene. Dette for å påvirke utbyttet lærlingen får i bedriften.

Ungdomsbedrifter

Elever skal ha mulighet til å etablere ungdomsbedrift når de er under videregående opplæring. Ungdomsbedrift er en god måte å motivere elevene på, fremme kreativitet, samarbeid og følelsen av mestring. Unge Høyre mener taket på hvor mye en elevbedrift kan tjene må heves, slik at man ikke må legge ned bedriften fordi den går for bra.

Teori og praksis

Unge Høyre ønsker en todeling av yrkesopplæringen hvor den ene delen skal ha en sterk yrkesfaglig spesialisering og hvor den andre delen har en kombinasjon av yrkesfag og teoretiske fag.

Rådgiving

Under videregående opplæring har man rett på nødvendig rådgiving, både sosialpedagogisk rådgiving og yrkes- og utdanningsrådgiving. Rådgivingen som blir gitt til norske elever i dag er langt i fra bra nok. Gjennom en bedre rådgivingstjeneste kan man også forhindre frafall i videregående. Unge Høyre ønsker derfor en egen rådgiverutdanning som er delt inn i yrkes- og utdanningsrådgiving og sosialpedagogisk rådgiving.

Fremmedspråk på yrkesfag

Elevene som går yrkesfag i dag får ikke mulighet til å ta andre språkfag enn engelsk. Det finnes ingen god grunn for å utelukke denne muligheten for yrkesfaglige elever. Unge Høyre ønsker å innføre andre fremmedspråk som valgfag.

Elevrettigheter – også for lærlinger

Lærlinger er likestilt elever i den videregående skolen. Unge Høyre mener lærlinger skal ha de samme elevrettigheter og rabatter som elever i den videregående skolen.

Læreren

Allmennlæreren og lektoren

Skolen består i dag av en kombinasjon mellom allmennlærere og lektorer som har spesialisert seg innenfor noen eller ett fagområde. Norge har mange gode lærere, men det endrer uansett ikke det faktum at mange lærere kommer dårlig ut i elevundersøkelser hvor elevene skal vurdere skolen og undervisningen sin. I tillegg til dette er norsk skole midt på treet i internasjonale tester – til tross for høy ressursbruk. Dette kan tyde på at allmennlærerordningen ikke fungerer etter sin hensikt. Ønsket var å utdanne lærere som hadde kompetanse til å undervise i flere fag samtidig som de styrker klasseforstanderordningen. Det har vært mange stridigheter om allmennlærerutdanningen. Få mener at den i dag er god nok. Rapporten *Norsk allmennlærerutdanning. Sett i lys av internasjonale trender og tilsvarende utdanninger i Norden* peker på visse utfordringer for lærerutdanningen – ikke bare i Norge, men i Skandinavia – hvor alle land deler det feilaktige prinsippet om enhetsskolen.

For det første er ikke fokuset på klasseromsledelse god nok, det vil si det som skaper forutsetningen for å skape gode læringsmiljøer. For det andre er det for lite læringsteori i lærerutdanningen. Det er også en utfordring at utdanningen ikke er grundig nok når det kommer til praksiskompetanse.

Unge Høyre mener at allmennlærerordningen ikke lenger kan sies å være bærekraftig. I årevis har man diskutert hvordan allmennlærerutdanningen kan bli bedre. Reformen er blitt gjennomført, men man har fremdeles en lang vei å gå. Unge Høyre mener at allmennlærerordningen skal skrotes i løpet av fem år og at man gjennom reformer jobber for et system der man har lektorer innen alle fagområder.

Inntil allmennlærerordningen ikke lenger eksisterer, skal opptakskravet til lærerutdanningen økes til karakteren 4 og til karakteren 5 i de fagene man skal undervise i.

Lærernes oppsigelsesvern og lønn

De lærerne som er i skolen må tåle at oppsigelsesvernet svekkes kraftig. Det er meningsløst at lærerne er den yrkesgruppen i Norge som er best beskyttede når det er der man trenger mest fornyelse for å utdanne fremtiden. Lærere og skoleledelse skal ansettes med en prøveperiode på 1 år før det tas stilling til fast ansettelse. For private skoler og friskoler gjelder egne regler.

Hvert halvår skal det være en omfattende evalueringsprosess av lærerne i den offentlige skolen som skal foretas av elever og inspektører. Evalueringskriteriene skal blant annet være læringsmetode, disiplinivå, elevers trivsel og oppnåelse av grunnleggende ferdigheter. Dette skal også ha konsekvenser for lærernes lønn. I læreryrket skal prinsippet være klart: ulik lønn for ulikt arbeid.

Allikevel skal lærerlønningen på generell basis heves. Dette må gjøres både for å heve læreryrkets status, men også for å tiltrekke de beste til yrket.

Ufaglærte lærere

I dag kan ufaglært personell fungere som lærervikarer i skolen. Dette anses av noen som en et nødvendig onde grunnet mangelen på lærere. Unge Høyre mener at ufaglært personell kun kan fungere som lærervikarer i fag som de selv har yrkeserfaring fra eller som de selv har oppnådd karakteren 5 i tilsvarende fag fra videregående skole. Målet er selvsagt at ufaglært personell skal ut av skolene. Samtidig må skal fagpersoner på ulike trinn kunne undervise barn og ungdommer på andre trinn dersom de er skikket til dette.

For at skolen skal oppnå sine mål er vi avhengig av dyktige ledere. Derfor skal skolelederutdanning være obligatorisk for alle rektorer, slik at de kan skilte med økonomisk, administrativ utdanning og relevant ledererfaring.

Høyere utdanning

Utdanning er et av de viktigste områdene i samfunnet i dag, fordi det er essensielt for Norge at det utdannes dyktige mennesker som kan være med å skape fremtidens velferd. Derfor mener Unge Høyre at Norge skal kunne tilby den beste utdanningen i verden.

Unge Høyre mener at den norske stat har et overordnet ansvar for å finansiere høyere utdanning. Høyere utdanning er et kollektiv gode, og vi ser det som en stor fordel å ha

en velutdannet befolkning. Samtidig mener Unge Høyre at høyere utdanning aldri kan bli en rettighet, men et privilegium der alle med talent, uavhengig av økonomi skal ha like muligheter til å ta høyere utdanning.

Organisering av høyskoler og universiteter

Utdanningsinstitusjonene må først av alt bli selvstendige stiftelser, og private utdanningsinstitusjoner må likestilles med de offentlige. Utdanningsinstitusjonene skal være ledet av rektor som øverste faglige og administrative leder. Rektor er sekretær for styret, som har eksternt flertall og ekstern styreleder. Staten bør ha det overordnede ansvar for finansiering gjennom basisbevilgninger over statsbudsjettet, mens de vitenskapelig ansatte får ansvaret for det faglige. Vitenskapelig ansatte skal nyte akademisk frihet.

Utdanningsinstitusjonene bør selv kunne sette en ramme for den studentmassen de ønsker å tiltrekke seg, ettersom utdanningsinstitusjonene selv vet best hva som kreves i studiet. Unge Høyre mener derfor at institusjonene bør velge selv opptakskrav; både med tanke på bruk av opptaksprøver, karakterer og hvordan karakterer skal vektlegges. Det bør også være opp til hver enkelt institusjon hvorvidt de ønsker å ta inn studenter på bakgrunn av kriterier som alderspoeng og tilleggspoeng. På bakgrunn av dette ønsker Unge Høyre å legge ned Samordna opptak.

For å styrke høyere utdanning i Norge er det nødvendig å synliggjøre forskjellene mellom høyskoler og universiteter. Universitetene tilbyr en mer forskningsrettet utdanning hvor det er spesielt fokus på grunnforskning. Høyskolene skal på sin side tilby en profesjonsrettet utdanning hvor det er mer fokus på anvendt forskning og hvor utdannelsen er mer praktisk rettet. Universiteter og høyskoler bidrar på hver sin måte til høyere utdanning og vi må verdsette og utnytte denne forskjellen. Den senere tiden har flere høyskoler fått status som universitet. Unge Høyre er skeptisk til denne utvikling, og ønsker ikke at det opprettes flere nye universiteter.

Unge Høyre mener at antallet institusjoner i dag er for høyt og vil åpne for at visse institusjoner kan legges ned ved en faglig begrunnelse. Unge Høyre mener organiseringen av høyere utdanning utelukkende bør vurderes etter kvalitative mål.

NOKUT er et uavhengig organ som evaluerer, akkrediterer og godkjenner kvaliteten, studietilbudet og institusjonene i høyere utdanning. Organet er i tillegg ansvarlig for å godkjenne nye universiteter. Unge Høyre vil at NOKUTs arbeid for å kontrollere kvaliteten i høyere utdanning skal styrkes. Kriteriene for å bli et universitet

må baseres på kompetanse og kvalitet blant de vitenskapelige ansatte. Et universitet må ha kapasitet til å være vertskap for en forskerskole, enten alene eller i samarbeid med et annet universitet. I tillegg må det kunne inngå forskningssamarbeid med andre fremragende universiteter og institutter, både nasjonalt og internasjonalt for å sikre bredde samt dybde i fagfeltene.

Finansiering av utdanningsinstitusjonene

I dag er det tre hovedkomponenter i tildeling av midler: Basisbevilgning, resultatbasert bevilgning og forskningsbevilgning. Norske universitet og høyskoler er i dag avhengige av statlige prioriteringer og dagens overføringer er ikke tilstrekkelig for å opprettholde et utdanningssystem som kan måle seg internasjonalt. Unge Høyre mener derfor at utdanningsinstitusjonene skal få en økning i basisbevilgningene for å sikre langsiktighet og stabilitet.

Utdanningsinstitusjoner som ønsker det må kunne ta studieavgift. Dette forutsetter at staten garanterer lånefinansiering, hvor alle som er faglig kvalifisert sikres tilgang til høyere utdanning. En studieavgift vil kunne bidra til å styrke kvaliteten på både utdanning og forskning. Samtidig som høyere utdanning er et kollektivt gode, er det også et privat gode, derfor er det ikke urimelig at de studenter som nyter godt av utdanningen også er med på å betale direkte for den.

I tillegg ser vi viktigheten av at kvalitetsreformens satsning på resultatbasert finansiering blir videreført. En slik resultatfinansiering bør vurderes etter hvor flinke institusjonene er på å oppfylle oppgaver innen forskning, undervisning og formidling.

Unge Høyre mener at samarbeid mellom institusjoner styrker forskningen og ønsker ikke at dette skal begrenses av økonomiske hensyn. Samarbeid mellom ulike utdanningsinstitusjoner skal gi økonomiske fordeler, noe som bidrar til å konsentrere kompetansen innen fagmiljøene og er med på å bygge elitemiljøer.

Elitemiljøer

Unge Høyre vil ha institusjoner i Norge som tilbyr studenter undervisning i Europatoppen og aller helst i verdenstoppen innenfor ett eller flere fagfelt. Disse utdanningsstedene skal tilby kvalitetsundervisning og drive med toppforskning innen sitt fagområde. Norges beste utdanningstilbud skapes ikke gjennom politiske vedtak, men er bygget på faglig kompetanse.

Utdanningsinstitusjonene trenger ikke ha elitemiljøer innen alle felt, men heller bygge elitemiljøer innen enkelte fagfelt. I dag sprer mange institusjoner både de faglige og

økonomiske ressursene tynt utover. De bør i større grad konsentreres, og på denne måten skape spisskompetanse og forskningstopper.

Unge Høyre mener at de fagmiljøer som utmerker seg positivt med gode internasjonale resultater må styrkes og at forskningsmidlene fra forskningsrådet i sterkere grad prioriterer eliten og de som har mulighet for å bli elite.

For Norge er en slik satsning nødvendig dersom vi noen sinne skal ha mulighet til å hevde oss i kampen om å tilby kvalitetsutdannelse med resten av verden og dersom vi skal klare å tiltrekke oss de beste studentene.

Kvalitet i utdanningen

For at norske utdanningsinstitusjoner skal kunne hevde seg internasjonalt må undervisningstilbudet være av høy kvalitet. Gjennom kvalitetsreformen skal studentene i langt større grad enn tidligere tas opp til mer strukturerte studieløp, og det legges opp til mer veiledning og oppfølging av studentene. Det skal i mindre grad kun brukes store sluttevalueringer for vurdering av karakteruttrykk for studentens studieprestasjon. Unge Høyre mener dette er meget viktig og at kvalitetsreformen i langt større grad bør følges opp.

De ulike bachelorgradene på landets utdanningsinstitusjoner er satt sammen på forskjellige måter. I mange tilfeller gis studentene stor frihet til å sette sammen fagkombinasjoner innen en grad, uten at det nødvendigvis stilles krav til hvilke fag som kan innlemmes i graden. Unge Høyre ønsker seg en ordning hvor størst mulig del av bachelorgraden er fag som er innlemmet i studieretningen. Samtidig er det viktig at studentene selv har ansvar for og mulighet til å påvirke egen studiehverdag og eget studieløp. Unge Høyre ser derfor kritisk på utdanninger som ikke gir studenten mulighet til å være med på å forme eget studieløp.

Vi må se på muligheten for å innføre noen mastergrader som går intensivt over ett kalenderår, med tre semestre, slik det gjøres i Storbritannia.

I dag er det mange institusjoner som tilbyr evaluering av undervisning, men ikke alle utnytter og ser viktigheten av god vurdering. Derfor mener Unge Høyre at evaluering av undervisningstilbudet må være obligatorisk og gjennomføres i hvert fag. Evalueringene skal få konsekvenser for den enkelte foreleser.

For å stimulere institusjonene innenfor høyere utdanning til å arbeide systematisk med å bedre undervisningstilbudet, mener Unge Høyre at det på lik linje med «Sentre for fremragende forskning» burde opprettes «Sentre for fremragende undervisning». Dette vil bidra til både nytenkning og kreativitet innenfor pedagogikken ved institusjonene for høyere utdanning.

Studiefinansiering

Høyere utdanning skal ikke begrenses av økonomi, men av den enkeltes evne og kunnskap. Derfor mener Unge Høyre det er viktig med offentlige ordninger som garanterer alle uavhengig av sosial bakgrunn muligheten til å studere. Dagens ordning med støtte fra Statens Lånekasse tar i liten grad høyde for endringer i prisnivået. Unge Høyre vil ha et system hvor studiestøtten justeres i takt med pris- og kostnadsendringer ellers i samfunnet og mener derfor den må indeksreguleres.

I dagens studiefinansieringsmodell blir studiestøtten utbetalt over 10 måneder. Unge Høyre ser at statens modell ikke passer for alle studenter og mener derfor at studentene skal få flere valgmuligheter, slik at utbetalingen i større grad kan tilpasses hver enkelt student.

Det er positivt at studenter ønsker å jobbe ved siden av studier, enten for å spe på studiestøtten eller for å skaffe seg relevant arbeidserfaring. Unge Høyre ønsker å fjerne grensen for hva studenter kan tjene ved siden av studier før stipendandelen blir redusert. I tillegg ønsker Unge Høyre en ordning hvor studenter som får gode karakterer får redusert studielån.

Det er ønskelig og nødvendig å legge til rette for at så mange studenter som mulig fullfører utdanningen på normert studietid. Tall fra Statistisk Sentralbyrå viser at kun 62,9 prosent fullførte bachelorgraden på normert tid i 2006, og tallet for masterstudenter var på 45,1 prosent. Et tiltak er å redusere studielånet for de som fullfører mastergraden på normert tid eller raskere.

Unge Høyre ser ingen god grunn til at staten skal administrere utbetalingen av studiestøtte hvis dette kan gjøres bedre av private aktører. Staten skal kun være en garantist for ordningen og Statens Lånekasse skal ha rollen som regelverksforvalter og kontroll- og klageorgan. Det viktigste for Unge Høyre er at tilbudet til studentene er best mulig.

Studier er investering i egen fremtid og derfor skal studier ikke belønnes med pensjonspoeng.

Internasjonalisering

Det er svært positivt at norske studenter ønsker å ta hele eller deler av universitets- eller høyskoleutdanningen sin i utlandet. Et utenlandsopphold er en berikelse for studenten og på sikt det norske samfunnet. Vi må legge til rette for at norske studenter kan studere i utlandet, men ikke minst at utenlandske studenter ønsker å studere i Norge.

Studier i utlandet koster ofte mye penger. Ikke alle utenlandske utdanningsinstitusjoner dekkes av Statens Lånekasse. For å gi norske studenter størst mulig valgfrihet i valg av utdanningssted skal flere utenlandske utdanningsinstitusjoner vurderes av Statens Lånekassen som berettiget for lån og stipend. I tillegg skal første året av universitetsstudier i USA og i deler av Asia og Afrika være støtteberettiget av Statens Lånekasse.

Et annet hinder for norske studenter er Norges manglende medlemskap i EU som gjør at norske studenter må betale i dyre dommer for studier som ellers ville vært tilnærmet gratis. For å internasjonalisere utdanningen og øke tilbudet til studentene må Norge bli medlem i EU.

Mange utenlandske studenter ønsker å jobbe i Norge. Det må bli betydelig enklere å få godkjent utenlandsk utdanning, og prosessen må bli raskere slik at arbeidsmarkedet i Norge kan ta i bruk mer kvalifisert arbeidskraft.

Rådgivning

God rådgivning er viktig for å hjelpe studenter til å optimalisere studieforløpet sitt og for å sørge for at studenter er klar over hvilke muligheter og tilbud de har. Karrieresentrene skal drives i nært samarbeid med næringslivet og rådgivningstjenesten ved videregående skole. Sentrene må få tilstrekkelige ressurser slik at de kan formidle alt fra relevante sommerjobber, traineestillinger og internships til faste jobber. Unge Høyre mener at karrieresentrene bør drives av selve utdanningsinstitusjonene, ikke av studentsamskipnadene.

Kvotering og akademia

Unge Høyre ønsker verken å opprette nye stillinger eller kvotere inn mennesker på grunn av deres tilknytning til en enkelt gruppe i samfunnet. Faglige kvalifikasjoner må være avgjørende for ansettelser til stillinger i akademia.

Samskipnader

Unge Høyre mener institusjonene selv må få velge hvorvidt de ønsker å tilknytte seg en studentsamskipnad, som i dag er obligatorisk. Det finnes egentlig ingen god grunn for at samskipnaden ikke skulle nedlegges da institusjonen selv i samarbeid med vertskommunen kan ta seg av alle de oppgaver som samskipnaden i dag utfører.

Forskning

Unge Høyre mener grunnleggende sett at forskningen skal være fri og ikke kontrolleres av staten. Det er både et offentlig og et privat ansvar å drive forskningen videre. Det offentlige har et særlig ansvar for langsiktigheten i den grunnleggende forskningen. Samtidig er det en forutsetning at privat sektor øker innsatsen på forskning og utvikling betraktelig.

Norske sentre for fremragende forskning er viktig for å fremme kvalitet i norsk forskning og løfte norske forskergrupper opp på internasjonalt toppnivå. Disse sentrene fungerer slik at fremragende forskergrupper samles under en felles ledelse med en felles forskningsplan. Unge Høyre mener at dette styrker norsk forskning, men ser at man i dag har satt geografiske og politiske hensyn framfor en ren elitetenkning. Derfor burde ordningen med sentre for fremragende forskning endres og styrkes.

Sentre for fremragende forskning (SFF) har i dag kun forskere tilknyttet sentrene. Unge Høyre mener det også burde åpnes for at de beste studentene skal få mulighet til å tilknyttes SFF. Dette vil åpne for en etablering av elitemiljøer innen ulike fagområder.

For at institusjonene i fremtiden skal kunne konkurrere med det private næringslivet om de beste studentene må det legges til rette slik at det blir attraktivt å gå inn i forskningen. I dag har vi forskerskolene, som skal være et supplement til den ordinære forskerutdanningen ved at de tilbyr et mer strukturert studieopplegg til en gruppe kandidater. Unge Høyre mener at det er viktig å opprette gode forskerskoler, som kan tiltrekke seg de beste fremtidige forskerne.

Dersom en vitenskapelig ansatt ikke leverer verken på forsknings- eller undervisningssiden bør personen kunne avskjediges. Unge Høyre ser ingen grunn til at vitenskapelig ansatte skal ha et strengere oppsigelsesvern enn andre samfunnsgrupper, og mener derfor at oppsigelsesvernet til vitenskaplig ansatte må endres.

